

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 20ής Ιουνίου 2002*

Στην υπόθεση C-299/01,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την H. Michard, με
τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, εκπροσωπούμενου από τον N. Mackel,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωρισθεί ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, διατηρώντας μια προϋπόθεση περί προηγούμενης κατοικίας στο έδαφος του διάρκειας πέντε ετών για τη χορήγηση ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), και από το άρθρο 43 ΕΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. von Bahr, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward (εισηγητή) και C. W. A. Timmermans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Απριλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 26 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε προσφυγή, δυνάμει του

άρθρου 226 ΕΚ, με την οποία ζητεί να αναγνωρισθεί ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, διατηρώντας μια προϋπόθεση περί προηγούμενης κατοικίας στο έδαφός του διάρκειας πέντε ετών για τη χορήγηση ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), και από το άρθρο 43 ΕΚ.

2 Το άρθρο 43 ΕΚ ορίζει:

«Στο πλαίσιο των κατωτέρω διατάξεων, οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός κράτους μέλους στην επικράτεια ενός άλλου κράτους μέλους απαγορεύονται. Η απαγόρευση αυτή εκτείνεται επίσης στους περιορισμούς για την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών από τους υπηκόους ενός κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

Η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, και ιδίως εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου της παρούσας Συνθήκης που αναφέρονται στην κυκλοφορία κεφαλαίων.»

3 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους απολαύει, στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών, των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.

- 4 Το άρθρο 2 του λουξεμβουργιανού νόμου της 26ης Ιουλίου 1986 περί α) θεσπίσεως του δικαιώματος για ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, β) ιδρύσεως εθνικής υπηρεσίας κοινωνικής δράσεως, γ) τροποποιήσεως του νόμου της 30ής Ιουλίου 1960 για την ίδρυση εθνικού ταμείου αλληλεγγύης, όπως έχει τροποποιηθεί, προβλέπει ότι συμπλήρωμα εισοδήματος καταβάλλεται μόνο στα πρόσωπα που κατοικούν στο Λουξεμβούργο επί τουλάχιστον δέκα έτη κατά την τελευταία εικοσαετία. Ο λουξεμβουργιανός νόμος της 29ης Απριλίου 1999 περί θεσπίσεως δικαιώματος για ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2000 και κατάργησε τον τροποποιηθέντα νόμο της 26ης Ιουλίου 1986, ορίζει, με το άρθρο 2, παράγραφος 2, ότι «[ο] ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει κατοικήσει στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου επί τουλάχιστον πέντε έτη κατά την τελευταία εικοσαετία» για να αξιώσει τις προβλεπόμενες παροχές.
- 5 Η Επιτροπή, θεωρώντας ότι η λουξεμβουργιανή νομοθεσία αντέβαινε στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, κίνησε τη διαδικασία λόγω παραβάσεως αφού κάλεσε το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου να υποβάλει τις παρατηρήσεις του, εξέδωσε στις 26 Ιανουαρίου 2000 αιτιολογημένη γνώμη, με την οποία κάλεσε το εν λόγω κράτος μέλος να λάβει, εντός δίμηνης προθεσμίας, τα μέτρα που απαιτούνται για τη συμμόρφωσή του προς το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, όσον αφορά τους μισθωτούς εργαζομένους, και προς το άρθρο 43 ΕΚ, όσον αφορά τους μη μισθωτούς εργαζομένους.
- 6 Με έγγραφο της 31ης Μαΐου και της 15ης Ιουνίου 2000, οι λουξεμβουργιανές αρχές ανακοίνωσαν την απόφασή τους να τροποποιήσουν τον νόμο της 29ης Απριλίου 1999 ώστε να συμμορφωθεί η νομοθεσία τους προς την αιτιολογημένη γνώμη. Οι εν λόγω αρχές διευκρίνισαν στη συνέχεια ότι η νομοθετική τροποποίηση επρόκειτο να ψηφιστεί κατά την κοινοβουλευτική σύνοδο του 2000-2001.
- 7 Οι υπηρεσίες της Επιτροπής, με έγγραφο της 24ης Ιουλίου 2000, επέστησαν την προσοχή των λουξεμβουργιανών αρχών στην αναγκαιότητα άμεσης τακτοποιήσεως της καταστάσεως των προσώπων στα οποία δεν χορηγείται το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα διότι δεν πληρούν την προϋπόθεση περί προηγούμενης κατοικίας διάρκειας πέντε ετών στο οικείο κράτος. Οι λουξεμβουργιανές αρχές απάντησαν στις

26 Οκτωβρίου 2000 ότι, ελλείπει σχετικής διατάξεως, δεν μπορούσαν να τακτοποιήσουν την κατάσταση των δικαιούχων.

8 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή.

9 Η Επιτροπή διατείνεται ότι η λουξεμβουργιανή νομοθεσία αποτελεί πρόδηλη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η οποία απαγορεύει όχι μόνον τις προφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, αλλά και κάθε μορφή συγκεκαλυμμένης διακρίσεως η οποία, διά της εφαρμογής διαφορετικών κριτηρίων διαχωρισμού, καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα.

10 Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου, χωρίς να αμφισβητεί την παράβαση, επισημαίνει ότι στις 22 Μαρτίου 2000 υιοθέτησε σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του άρθρου 2 του νόμου της 29ης Απριλίου 1999 και ότι θα ενημερώσει αμέσως την Επιτροπή σχετικά με την έκδοση του νόμου. Η εν λόγω κυβέρνηση ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή ή να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία εν αναμονή παραιτήσεως της Επιτροπής.

11 Επιβάλλεται, συναφώς, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με την κατάσταση του κράτους μέλους όπως αυτή είχε διαμορφωθεί κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2002, C-394/00, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2002, σ. I-581, σκέψη 12). Επίσης κατά πάγια νομολογία, το αντικείμενο της προσφυγής λόγω παραβάσεως καθορίζεται με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής, ακόμη δε και στην περίπτωση που η παράβαση έπαυσε μετά την πάροδο της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, εξακολουθεί να υφίσταται συμφέρον προς συνέχιση της δίκης, συνιστάμενο ιδίως στο να αποδειχθεί η ευθύνη που ενδεχομένως φέρει το κράτος μέλος

έναντι των προσώπων που αντλούν δικαιώματα από τη συγκεκριμένη παράβασή του (βλ. ιδίως την απόφαση της 17ης Ιουνίου 1987, 154/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1987, σ. 2717, σκέψη 6).

- 12 Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωση προσαρμογής του εσωτερικού δικαίου του στις διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 και του άρθρου 43 ΕΚ εντός της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας. Οι διατάξεις αυτές δεν συνάδουν με την απαίτηση περί πενταετούς κατοικίας εντός της λουξεμβουργιανής επικράτειας για τη χορήγηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, απαίτηση που αποτελεί έμμεση δυσμενή διάκριση.
- 13 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η προσφυγή της Επιτροπής είναι βάσιμη.
- 14 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, διατηρώντας μια προϋπόθεση περί προηγούμενης κατοικίας στο έδαφός του για τη χορήγηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος που προβλέπει η νομοθεσία του, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 και από το άρθρο 43 ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 15 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου στα δικαστικά έξοδα και το τελευταίο ηττήθηκε, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, διατηρώντας μια προϋπόθεση περί προηγούμενης κατοικίας στο έδαφός του για τη χορήγηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος που προβλέπει η νομοθεσία του, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, και από το άρθρο 43 ΕΚ.

- 2) Καταδικάζει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου στα δικαστικά έξοδα.

von Bahr

Edward

Timmermans

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Ιουνίου 2002.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του τετάρτου τμήματος

R. Grass

S. von Bahr